

Utrikesdebatt Erlander-Hjalmarson

I sitt inledningstal vid partikongressen angrep hr Erlander högerledaren för dunkla utrikespolitiska uttalanden. Den närmaste anledningen var en artikel i Svensk Tidskrift, som sökte precisera högerns inställning i dessa ting. Statsministern ifrågasatte högerns uppriktiga anslutning till den alliansfria linjen. Om hr Hjalmarson och högern önskade en annan politik, borde det sägas ifrån, och i så fall skulle de kätterska tankarna beivras med all kraft.

Det är en hotelse som vi väl känner igen. Att framföra den brukar vara hr Undéns specialitet: är inte alla ense, så skall vi nog uppsåra och näpsa den skyldige, det har varit ett ledmotiv i hans inlägg. Hotelsen har sannolikt haft en viss effekt, den har bidragit till tystnaden och enstämighet. Särskilt har man väl varit rädd för att den socialdemokratiska propagandamaskinen i hänsynslöst partisinne skulle utmåla alla sårmeningar som uttryck för krigshets; tendenser i den riktningen har ofta framträtt, särskilt i pressen. Att de socialdemokratiska partierna i nästan alla Väst-europas stater är anhängare av Atlantpakten och att denna pakt även inom det svenska partiet betecknats som ett värn för freden — det är saker som man inte tar hänsyn till då det gäller att mot obehövna motståndare heisa fram en okunnig opinion.

I ett anförande i fredags har hr Hjalmarson svarat. En öppen svensk debatt är av särskilt värde under en tid "då den ryska fredsoffensiven spelar med full kraft mot Skandinavien", förklarade han. "Det enda hot mot oss och andra fria folk som föreligger beror på den sovjetryska ledningens krav att få bestämma även över andra folk än det egna. Detta vet vi. Det både kan och bör vi säga rent ut." Från dessa allmänna satsar drog hr Hjalmarson i det följande några praktiska konsekvenser:

Den alliansfria utrikespolitiken har till syfte att stärka våra möjligheter att bevara vårt nationella oberoende och vår mänskliga frihet. Försvarspolitikerna har samma uppgift.

Militärt bistånd i modern tid kan inte improviseras. Vi kan däremot praktiskt förbereda oss så att ett bistånd blir så effektivt som möjligt. Detta kan ske utan att vi därigenom minskar vår utrikespolitiska handlingsfrihet.

Vi kan anpassa vår militärtekniska standard till vad som gäller i demokratierna. Vi kan bygga våra flygfält så att de kan användas av dem som kommer till vår hjälp. Vi lägger redan ned mycket arbete för att vad som än händer kunna ha ett fönster öppet mot väster. Om Skandinavien angripes samtidigt — den mest sannolika risken — måste det försvaras gemensamt.

Detta är ett faktum, som inte försvinner därför att vi talar om något annat, ett faktum som undan för undan har påverkat våra dispositioner och måste göra det även i fortsättningen.

Vår alliansfria utrikespolitik har inget aggressivt inslag. Den är inget hinder för oss att föra en försvarspolitik som gör det möjligt för oss att säga till svenska folket: Allt som kan göras för att skapa skydd mot angrepp och okkupation blir också gjort.

För oss, som är anhängare av en anslutning till Atlantpakten, framstår hr Hjalmarsons tankar och förslag som

ytterligt försiktiga och begränsade, som nära anknutna till den officiella politiken. Men den hr Hjalmarsons inlägg har dock den stora förtjänsten att de öppet vidgår det obestridda — det som alla vet, men de flesta inte talar om — och att de, om också inom en alltför smal ram, ställer problemen under debatt.

Det är Ryssland, och endast Ryssland, som för närvarande är ett hot mot Sverige, liksom över huvud mot Väst-europa. Detta självklara faktum vågar politikerna i regel inte nämna, så långt har strutspolitiken gått. Tror någon att vi skulle lägga ned två miljarder om året på försvaret om inte detta ryska hot funnes; tror någon att England, USA, Norge eller Danmark kan tänkas bli farliga för Sveriges självständighet? Naturligtvis inte. Lika klart är att ryssarna vet varför vi rustar, varför vi är efter är diskuterar försvarsmedel och försvarsmetoder — dem lurar vi inte genom tystnad och kringgående talesätt. Att hela vår militära planering utgår från det ryska hotet är därför

uppenbart och ostridigt. Överbefälhavarens utredning — som i denna punkt inte bestritts av någon — visar att vi vid ett ryskt anfall inte kan värja oss annat än genom hjälpväster ifrån. Det måste då vara en plikt för varje statsledning att överväga hur en sådan hjälp skall kunna insättas, hur en samordning med de hjälpande vid ett krig kan genomföras. Det vore bättre, utan tvivel, med en sådan förberedelse, som är möjlig blott genom anslutning till Atlantpakten. Men att inte ens planera vårt eget försvar under hänsynstagande till realiteterna — till den ryska faran och västmakternas väntade bistånd — det vore en brottslig värdsloshet, som politiskt och militärt ansvariga inte kan tänkas göra sig skyldiga till.

Den risk som följer med oviljan att gå in på realiteterna — en ovilja som ökats genom den ryska vänlighetsoffensiven — ligger däri att folk utanför de styrande kretsarna småningom förlorar kontakten med vad som verkligen sker. De frågar sig varför vi skall offra miljarder till försvaret om inga angripare, inga faror hotar. Denna risk framträdde i nedrustningsmotionerna vid den socialdemokratiska partikongressen; den avvärjdes dess bättre av de ledande, som är mera realistiska i sina tankar än i sina tal. Men på längre sikt är det nödvändigt att läget beskrives och diskuteras med öppenhet — politikerna får inte söva folket.